

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÖTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapest: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstein és Vogler (Janus), Dukes és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstein és Vogler, (Otto Maasz), Schalek Henrik Oppelik Alajos, Dukes M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Vatzina R. hirdetési irodájában

147. szám.

BRASSÓ, Szombat, december 19-én.

I-ső évfolyam 1885.

A magyar közművelődési egyletek és azok ellenségei.

— Három czikk. —

I.

Egy igen gőgös orthodox német szuperintendens, ki a világosságot, de különösen a fagygy-gyertya világát nem szenvedhette — stearint akkor még nem ismertek — egy egyházi szemle alkalmával betért egy kis városi lelkészhez. Egy elméncz, ki a főpásztort ismerte, jóakarólag figyelmeztette a házi gazdát, hogy a főtisztelendő urnak legkedvesebb időtöltése a gyertya hamvának tisztítása. A jámbor lelképásztor ennél fogva nagyon óvakodott a koppantóhoz csak egyszer is hozzányulni; sőt ugy ezt, valamint a három szál gyertyát is oly közel helyezte vendége elé, hogy ez csakugyan sorban csipdelte le a hamvakat. S ezért a jó pap az udvariasság netovábbjának vélt nagy szolgálatot tenni, midőn bucsuzáskor a három gyertyát még egyszer odatartva, alázatos mosolylyal rebegé: „Főtisztelendő ur, tetszik-e még egyszer?”

A mi helyzetünk kedvezőbb ama kisvárosi papénál; mi jól ismerjük ama tiszteltes és tisztelt urakat, kikre alábbi soraink vonatkoznak; minket el nem lehet ámitani, s ennél fogva meg nem zavar bennünket, ha ők, kiknek szemeit bántja a gyújtott világ, gyakorlott ujjakkal akármeddig kezelik az igazság tagadásának koppantóját, — a világosságot úgy sem olthatják el?

Tetszik-e hát még egyszer?

A „Deutscher Schulverein“-t szászaink egy része az öröm zajával, román polgártársaink ellenzéki sajtója pedig a káröröm nemes indulatával üdvözlötték; azon „Schulvereint“, mely rövidlátásában azt hirdeti, hogy bárhol a világon németek által lakott országok részét németországi g y a r m a t o k, melyek ügyeibe az anyaország tetszés szerint beleavatkozhatik (!?) — Heinze ur meg pláne német konzulátusoknak felállítását sürgette Nagy-Szebenben, Brassóban s mindenütt, a hol németek laknak.

A magyar közművelődési egyletek életbe léptetése azonban mindkettőnél az ellenkező hatást idézte elő.

Ezen jelenség politikai és társadalmi viszonyainkat ép oly sajátságosan, mint szomoruan jellemzi.

„S miért e nagy zaj s ez éljen-háboru?“ miután ezen egyletek célja „a hazafiságnak

fejlesztése nemzeti irányu művelődés által“ elég tisztán elő van írva s tudunkkal sem egy szászt, sem egy oláht eddig meg nem magyarosítottak s ennek veszélye őket nem is fenyegeti.

Oly időben, midőn a porosz kormány vallási és nyelvi tekintetekből minden orosz és lengyelt az országból minden irgalom nélkül kiutasít, és midőn az orosz czár a német nyelv hivatalbóli használása végett nemcsak Greiffenhagen revali polgármestert, de a rigai s még több város polgármestereit is ez évi augusztus 20-án állásukról elmozdította és a törvényszéknek átadatta: mondom, oly időben a szászok és oláhok keserű harca a kulturgyletek ellen, hogy többet ne mondjunk: az ügyetlenség non plus ultrája.

Állami szempontból eme mozgalom kiáltó hazafiatalanság, s megvetendő azért, mert alapja sem az igazság szeretete, sem a méltányosság; fegyvereit pedig a gyűlölet és a mesterségesen előidézett, tehát igazságtalan bosszuérzet sötét tárházából veszi.

De ha egy percze magasabb szempontra helyezkedve, bele tudjuk magunkat az ő exkluzív helyzetükbe képzelni: ellenséges támadásaik bár ekkor is megtartják gyűlöletes színezetüket, de akadunk oly enyhítő körülményekre, melyek az elismert rosszat ugyan jóvá nem teszik, azonban megengedik a dolognak a szokottól eltérő irányból való megítélését s s így inkább megfélemlítünk a suum cuique igazságos elvének.

A delphii templom felirata: „ismerd meg tenmagadat“, még ma sem veszített értékéből. Nekünk nem lehet, nem szabad Nagy Péter példáját követni, ki félvad muszkáit reformálta, de sohasem tanulta meg önönmagát reformálni.

Elég nagy baj, hogy Magyarországon ezeréves állami élet után nemzetiségi kérdéssről csak szó is lehet, és hogy annyira jutottunk, hogy az általunk, saját meleg kebelünkben fölnevelt idegen ajku néptöredékek egy része minden üdvös reformtörekvésnek, ha szeparatistikus hajlamaikkal össze nem hangzik, elene mernek szegülni.

Más, a mienknél fiatalabb államokban is, a különféle ajku lakosság két-három évszázad lefolyása alatt tökéletesen beleolvadt az uralkodó, államfentartó népfajba; azok nem szenvednek nemzetiségi lázkórban. Ez a mi spe-

cialitásunk, és hogy ezen betegség meghonosulhatott nálunk, ennek főoka maga a — magyarság!

A szapora és a szomszédos Moldva- és Oláhországgal folytonos érintkezésben állott erdélyi oláhoktól eltekintve, nem képtelenség-e, hogy annyi század lefolyása alatt ugyszólván az ország szívében élő számos németiség és oláhóság és az erdélyi szászok nemzetiségi jellegüket és faji tulajdonaikat — melyek nem mindig szeretetre vagy becsülésre méltók — mai napig változatlanul fenn tudták tartani? Ezt ők rosszul köszönik meg nekünk és faji fenmaradásukat maguknak róják fel érdemül.

Hol vannak a hajdan Poroszország nagy részét lakott vendek s egyéb szláv törzsek? Pedig azok közül egy sem vándorolt ki.

Vannak az ország erdélyi részében tiszta oláh falvak, melyek lakosai tiszta magyar vagy német neveket viselnek: ezek mindannyian eloláhosodott magyarok és szászok; de nem volt eset, hogy oláhok vagy szászok akár ily tömegesen, akár csak szórványosan a magyarságba beleolvadtak volna. — Hol keressük ennek okát? Bizonyára nem ama nemzetiségek faji önértetében, mely csak újabb keletti; de különben is azoknak csak újabb időben nyílt ki a szemük. Mondjuk hát ki nyíltan, őszintén: a nemzetiségi kérdés oka mélyen gyökerzik az 1848 előtti társadalmunk félszégességében a más nemzetiségek irányában és a magyar büszkeségi jellem tulzásaiban.

B e l f ő l d.

Országgyűlés. A képviselőház 16-án tárgyalta és elfogadta a főrendiházi örökös tagok becsikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot; ülés végén három interpellációt terjesztettek be; Gulácsy Gyula a solti felsőjárás szolgabírája s a budapesti katonai térparancsnokság között felmerült konfliktus ügyében, Herman Ottó a szegedi tanfelügyelő ügyében, Olaj Szilárd a jövő évi deficit tárgyában. Végül megállapították a karácsonyi szünet tartamát. — A főrendiház szintén tartott rövid ülést.

Képviselőválasztás. Lőcsén 15-én volt a képviselőválasztás a törvényszéki elnökké kinevezett Engel-mayer helyébe s ellenjelölt nem léteben egyhangulag báró Mednyánszky Ödön (kormányparti) választotta meg.

A „BRASSÓ“ TÁRCZÁJA.

Erdély közelmúltjából.

— Bartha Károlytól. —

E század harmadik évtizede vala Erdélyben a nemzeti újraébredés korszaka; egy néhány évvel későbbben köszöntve be, mint Magyarország.

Ki azon korbá viszszatekint, s azt a maga mi-voltában veszi szemügyre, tudni, érteni fogja Erdély visszamaradásának okait.

Az aristocratia hazafiasabb volt, mint Magyarországon, de szegényebb. Ma is ugy van.

A magyarság a megyékben apróbb tömbökben idegen elemek közé vegyülve, vagy szétszórva, nagy része eloláhosodva, a Hóraféle mészárlások által kiirtva, nem csuda hát, ha a nemzeti zsiibadság lethargiájába merültünk vala.

Mindezekre kedvezők is voltak a viszonyok. A „rendi“ alkotmány, népileg, területileg háromfelé darabolta e bérczes kis testvérházat.

A bécsi erdélyi udvari cancellaria csak alázatos szolgálta a német és dinasztialis célzatok sikerítésében, azaz: nemzetiségileg való megemmisítésében s az alkotmányos lét aláadásában. Ez abnormis állapotban talált a bécsi német kormány minden újabb-újabb országgyűlésre egy-egy propositiót, a nemzeti alkotmány egy-egy sarkalatos pontjának kiforgatására. Talált e törekvéseiben folytonosan támpontot a szászokban egész 1867-ig.

Bár nemzeti fejedelmek korában Erdély vala

a magyar nemzetiség, szabadság menhelye, a rákövetkezett századokban eltespedt, ellankadt az erő. Találónan mondhatók:

»Itt van a hon, ah nem mint a régi,

Többé nem győzelme honja már.

Nem volt a hosszas időközökben Nagy Pálunk, Bagályink. Csak későbbben termett elő egy Weselényink, s vele az újraébredés korszaka.

Már e korszak elején keresztül járt Erdélyt a jelszó »unio«. Érzettük, tudtuk, átláttuk: miért. So-váro-gva epedtünk ezért: de a mitől Metternich oly igen irtóztott.

Tudta ő, hogy az egyesülésben erő rejlik; pedig a szent szövetség elveinek megtestesítésén működve, a népet akarta örökidőkre páriának marasztalni.

Egy nagyobb érdemleges művelet vo't csak, a mit a harminczas év előtti korból felhozhatok; a nyilvános könyvtár megalapítása gróf Teleky Sámuel által Marosvásárhelyen.

De érkezett a virradat.

A korszellemnek útját állani nem lehet.

Az »A koporsóból is kitör és eget kér.«

A francziaország júliusi napok, s az azt követett lengyel forradalom ébresztő hatással voltak nálunk is; nem tűntek el nyomtalanul. Weselényi Miklóson kívül Szász Károlyt és többeket a Kemények, Telekiek és Bethlenekből találunk a sorompóban. Minden me-gyegyülés egy kis parlament. A fentiek előharcosai mindenütt a szabad eszméknek.

A gyengébb fiatalok között az enyedi Betlenianum vala az új eszmék ápoló palládiuma; évtizeddel előzve meg ebben a többi erdélyi tanintézeteket.

A vármegyék gyűlései nemcsak eszmét az hintették el, hanem közvéleményt is teremtettek. A dieták készen találtatá azokat.

Jellemző az erdélyi dietákra nézve, hogy azoknak megnyitását a felség nevében soha sem bízták polgári rendű egyénre, hanem katonákra. Példa: Esztei és Puchner.

Vigasztalásul szolgálhat ezen korból az, hogy midőn a lengyel nemzet csilaga Osztrólenkánál leal-do-zott, e martyrnépért ha a lelkes Kölcsey Pozsonyban szót emelt, nekünk is volt Weselényink, ki Kolozsvárt megrezgette érettük a kebel hurjait.

Ennél többet tenni nem is lehetett.

Jellemzik az akkori hangulatot a tüntető zavar-gások Kolozsvárt.

A későbbi dietát Szebenbe teték át; ott nem tart-hattak a tüntetésektől. Szeben öröktől fogva a re-actiónak, s a magyar államiság aláadásán működőknek állt szolgálatában. Ugy értelmezték ők ezt: »Ad re-tinendam coronam.«

Nem árt Erdély akkori belétetéből felhoznom némely dolgokat.

A szegény lengyelek üldözése még Erdélyre is ki vala terjedve. A muszkabefolyás itt is érezhető volt. Hanem bizony meghiusultak azon főuraink hazafias, emberies érzületén, s az azokkal együttérők magatartásán. Sokan találtak közülök biztos men-helyre és othonra főurainknál. Megtörtént az is, hogy a válságos percekben a Betlenianum könyvtárába bujtatták el őket.

(Vége következik.)

A háború

A helyzet bonyolódik. A béke aligha létezik. — Újabb táviratok:

Belgrád, decz. 17. Ma Lapovóból 6000 ember ment Nisbe. A katonáknak sokat kell szenvedniük a hideg miatt, mi most már nagyon lohasztja a harci kedvet.

Nis, decz. 18. A helyzet nagyon komoly, mert Horvátovits erőiesen követeli a háború folytatását. A nagy hidegen kívül most már a himlőjárvány és hagymáz is sűrűn szedi áldozatait a csapatok soraiból.

Bécs, decz. 18. A „Pol. Corr.” jelentése szerint a nemzetközi katonai bizottság tagjai ma este utaztak el. A kormányaiktól nyert utasítások, a Bécsben székelő nagykövetek értekezletén egymással összhangzásba hozattak.

Athén, decz. 18. Görög műszaki csapatok Arto mellett áthidalják az Arta folyót, hogy megkönnyítsék a Janina elleni nyomulást. Artóban sok löszert halmoznak össze.

Megyei ügyek.

Brassó megye rendes őszi közgyűlése

— decz. 17-én.

Brassó megye törvényhatósági bizottsága folyó hó 17-én tartotta rendes őszi közgyűlését gróf Bethlen András főispán elnöke alatt, kit beléptekor lelkesen megjelenezték.

A főispán megnyitván a gyűlést, Roll Gyula kir. tanácsos alispán előterjeszti jelentését, melyből kitűnik, hogy a lefolyt félévben semmi oly esemény fel nem merült, mi akár a közrendet s csendet, akár a személy- s vagyonbiztonságot zavarta volna, sőt a nálunk nagy mértékben uralgó marhalopások is feltűnően csökkentek. Az egészségügy rendes, csak egyes községekben léptek fel kisebb mértékben ragályos betegségek, miért is az iskolák bezárása vált szükségessé. Az állategészségügy sem volt teljesen kielégítő, különösen a bivalok között aggasztó mértékben lépett fel a lépfene. A közlekedés fennakadást nem szenvedett.

Az alispáni jelentés után Lengeru János román ügyvéd szólalt fel románul, kérdvén: miért nem tétetik említés a jelentésben a „romana irredenta” kiáltványáról, s miért nem adatott ki az alispánnak erre vonatkozó hirdetménye annak idején románul is?

Roll alispán válaszában kiemeli, hogy az irredentáról azért tartotta fölöslegesnek nyilatkozni, mert — hála lakosságunk józan gondolkodásának — itt annak hatása nem nyilvánult. A hirdetményt illetőleg pedig megjegyzi, hogy az nem a közönségnek, hanem a tanácsnak s szolgabíráknak adatott ki szokott módoni kihirdetés végett.

E válasz alkalmat szolgáltatott Lengeru-nak egy hosszú német beszédre, melyben tőle megszokott merész hangon támadta meg a kormányt. Érdekesnek tartjuk ebből egyes részeket felemlíteni.

Mindenekelőtt hivatkozik magukra a románokra, kik elég józanok arra nézve, hogy ily elvekért ne harcoljanak; ők nemzetiségiek, azok is fognak maradni mindég, de csak a haza javára, előnyére s felvirágoztatására(!). Ő előre tudta azt, mit fog felelni az alispán, de mégis intézte hozzá a kérdést, csak hogy hivatalosan legyen konstatálva, hogy az irredentista vádak alaptalanok. Nem tagadja, hogy a románok egyben közösek az irredentistákkal, ez pedig: az elégtelenség. (Imrich országgyűlési képviselő közbeszól: „So ist's!”) Felhossa az ország anyagi romlását; közigazgatásunk rossz s a hatóságok nem tartják tiszteletben a törvényt. Hivatkozik a nemzetiségi törvény megszegésére. (Imrich: So ist's!) és egyes miniszterek hivatalos, sőt magánnyilatkozatait említi fel.

A főispán itt félbeszakítja a szónokot s megjegyzi, hogy neki úgy tetszik, mintha némely emberek s szóló is ki, habár mint a román nép egyik vezetője fungál, csaknem hivatásszerűen törek-szenek, a hol lehet, az egyetlenség magvát elhinteni s e célból csakugyan passziója az egyes minisztereknek a tárggyal össze nem függő nyilatkozatait belevonni a vitába s ez által azt összezavarni s nyujtani. Én toleráns vagyok mindenkivel szemben, — úgy mond — mert szeretem, ha mindenki nyíltan megmondja nézetét. Hogy elnyomatásról ily hangon lehet beszélni, mint azt szóló teszi, az legbiztosabb jele, hogy az elnyomatás csak képzelt, de tényleg nem létező, mert akkor így nem beszélhetne. Végül felhívja szólót, hogy ne térjen el a tárgytól.

Lengeru folytatja sérelmeinek felsorolását s a többek közt felhossa, hogy a kormány oly főispánokat nevez ki, kik a nép nyelvét sem értik, s végül hosszú lére eresztett kormányellenes beszédében megjegyzi, hogy törekedni fog a nemzetiségek sérelmeinek

orvoslása tárgyában annak idején és helyén javaslatot tenni.

Gróf Bethlen András főispán épen a románok érdekében nem tartja helyesnek Lengeru fellépését. Ő elítéli — mint minden jó hazafinak elítélnie is kell — az irredenta romana hazaáruló fellépését. Ez csak a román népnek van kárára; visszautasítja azt a feltevést, mintha az irredenta kiáltványban nyilatkoznék a román nép elégtelensége, mert ez nem más, mint éretlen izgatók próbálvése. Hivatkozik Temesvárra, melynek törvényhatósági közgyűlésén épen a románok határozottan rosszalják az irredenta fellépését, visszautasították azt s megtagadtak minden összeköttetést azzal, s ez e helyes. Mert az elégtelenséggel ily hazaáruló felhívást összekötni, forradalomra vezetne. Nem akarja kutatni, honnan csempésztettek be azok a felhívások, kik a szerzői s részesei, mely sajtó vállalt ezzel szolidaritást, bár egyik-másik lap rokonszenvesen is nyilatkozott róla. (Lengeru közbeszól: Ez nem áll!) Nálunk is alapos gyanu merült fel, hogy sokaknak posta útján elküldetett (Lengeru: a miniszternek is!) Mi történt tehát? Felhívás intéztetett a megye lakosságához, hogy az esetleg birtokukban lévő proklamációt a hatóságnak szolgáltatassák be. Tudtommal azonban egy sem terjesztette be. Vajjon Brassó megyében senki sem kapott volna? Tegye szívére mindenki a kezét. (Lengeru: Ez nem bűn!) Maga azon körülmény pedig, hogy be nem küldötte, elég sajnós és baj. Nem gondolja-e, hogy sokkal hazafiasabb és ügyesebb eljárás lett volna azokat beszolgáltatni és vajjon ezen eljárás által nem-e sokkal nagyobb mértékben lett visszautasítva a szolidaritásnak látszata? — Mindezek után ő azt a jó tanácsot adná a románoknak, iparkodjanak teljesen elfelejteni azt a szerencsétlen incidens, szakítsanak végképen minden ilyenü összeköttetéssel és viszonytal s ha saját maguk ügyének akarnak használni, folyamodjanak nemesebb eszközökhöz, simuljanak a magyar államhoz. (Helyeslés.)

A főispán szép és nyílt beszéde után az alispáni jelentés tudomásul vétetvén, Schullerus Ede árvaszéki elnök terjeszti elő jelentését, mely semmi nevezetesebb momentumot nem tartalmazott.

(Folytatása következik.)

Román lapszemle.

„Sok mindenről vitatkoznak a magyar országgyűlésen. A szegény földészről és ennek sorsáról azonban senki sem emlékezik meg. Csaknem mindennap intéznek a miniszterekhez egy-egy interpellációt, de nem törli fejét senki azzal, hogy a nyomor-nak e hazában véget vessen, hogy a földészek rendszeres barbár(?) módon való kifosztásának vége vettessék. Nem akarjuk mondani, hogy midőn magyar földészek és községek elnyomásáról van szó, ne találkoznának magyar képviselők, a kik érdekükben közbejárjanak: de ez inkább hallgatag történik. A magyarok számára, ha feljajdulnak, megvan a gyógyszer. Egészen elvan azonban hagyva és üldözöbe véve(?) a szegény román földész. A legnagyobb törvénytelenségeket(?) követi el ellenük, a közigazgatás közegei sok helyen rosszabbul bánnak velük, mint bantak a jobbság(?) idejében és senki sem ugrik elő védelmükre, a négyszáz és néhány képviselő között senki sem találkozik, hogy egy szót szóljon mellettük; mintha az a néhány román képviselő is elfeledkezett volna róluk, kik a tüfökán jutottak be az országházba.”

Ily siralmas hangon panaszkodik fünek-fának a Gazeta 270 sz. vezércikkében. Pár nap alatt lesz aztán ennek viszhangja a Dimbovieza és a Bachlui mellől. Lefestik úgy azt a magyar barbárságot, hogy ahhoz fogható ne láss, ne halj! Rokonszenvet kell kunyorálni Bucurestből és Jászvásárról, hiszen Budapestben több van 1400 országos képviselőnél, de mi haszna, ha azok mind Árpád utódai s az a néhány Traján maradvány is ott a magyar országgyűlésen nagyot hall! Abból az istenadta libera-national-conservativ miniszteriumból sem lesz semmi most egy hamar Bukurestben, pedig ígérték azok vezérei mint láttuk, pompás pentelei sajtolt! Bizony így elveszünk elpusztulunk. „A Mezőségen, a Szilágyságban nagy a nyomor, hol vagy Neményi! Most bezzeg hallgatsz! Nó, szóljatok ti papok és világi vezérek. Ha mi nem segítünk magunkon, a kormánytól semmi jót sem várhatunk.” Bizony igaza van a Gazetának, hogy ebben az árnyék világban, még a szabad Romániában is kérlelhetetlenül felhajtják az adót. Oda viszik a sárga papírra fekete betűkkel nyomtatott intőczédulát a házhoz, ha akarod, ha nem akarod; mert nem is kérdik tőled, oda ragasztják a szabad Romániában azt a sárgafekete czédulát a kapudra s ha kapud nincsen, tehát a házad ajtajára és ha a kitett időre a kimutatott adódat meg nem fizeted, akkor az ur Isten le-

gyen irgalmas neked, de a végrehajtó — a porterral — szívében könyörületet ne keress! Nó, ha már ez így van a szabad Romániában, pedig így van szóról szóra; akkor hogyan ne lenne így ebben a barbár Ungáriában.

Meggondolta-e a Gazeta, hogy milyen rágalmat dobott olvasó közönsége elibe, midőn azt merte írni, hogy a magyar és nemmagyar ajku honpolgárok között különbséget tesznek a közigazgatás közegei? Ez azonban nála nem újság. Mi, talán ő is, tudjku, hogy nem mond igazat; de tudja azt is, hogy vannak olvasói, kik ezt neki elhiszik és ezen védelemért elnevezik őt pretiuitu diaru-nak, becses lapnak. Szó sincs róla, magyarok és románok között vannak kik, nem örömet fizetik az adót; nem szeretik ha azért zaklatják; de meg kell lenni, muszáj! A szászokról nem tudok ilyen határozott véleményt kockáztatni. Könnyű nekik, mert az egész világ azt tartja felőlük, hogy gazdagok, van miből fizessenek. De, hát ki szerezte azt a vagyont? Ezt kérem az ő munkás tenyerük és mértékletes életmodjuk s egy kis zsugoriságuk tudná megmondani. Azonban még felőlök is azt hiszem, hogy ők is szeretnének olyan országban lakni, a hol nem kellene adót fizetni.

Egyszer egy községhez közeledve, eget verő sirás-rívás riasztott fel. Oda tekinték. Elöl jó két ökörseker megrakva párnakkal, végvásnakkal, gubákkal és mit tudom mi minden házi iparral. A két szekér körül a falu asszonyai sirtak, jajgattak, hogy a szívem összezsavarodott. Leugrottam szekeremről és egy posztóruhás atyafit pillantva meg, kértem tőle: Mi történik itt? „A kérdezett egyet mosolygva, így szólott románul: „Hadd el uram, ne ijedj meg, mert nálunk így a szokás: »De miféle szokás? Én ilyen gyász parádét soha sem láttam.“ Hát úgy van szokásban uram, hogy itt adót jószántából senki sem fizet. Meg kell őket előbb zálogolni és el kell indulni a zálogokkal a másik falu felé. Egy darabig sirva-ríva kísérik a szekereket, de a mikor aztán látják, hogy nem tréfa, rendre-rendre mind szepen megfizetik maguk az asszonyok itt a mezőn az adót a zálogokat felölelve, ujongva viszik haza. Ha van idő, állj meg itt és egy óra mulva látni fogod, hogy igazat beszéltem. Szóról-szóra úgy történt. Van ennek közel tíz éve és maig soha pennára nem vettem. Az igaz, hogy furcsa szokás, de hát jó a philantropoknak tudni az ilyen szokásokat is. Nehéz időket élünk, fizetni kell adót, ezt nem tagadhatjuk, de hogy a románoknak ne lenne ma jobb sorsuk, mint 1848 előtt, ezt még a ki írja, az sem hiszi.

Czenkalji.

Emlékbeszéd.

(Folytatás.)

Rajtuk teljesültek be igazán egyesületünk egyik halhatatlan nevű disztagjának, br. Eötvös Józsefnek ama örökszépségű szavai: „A szabadságnak, hogy fenntartassék, különösen intézményekre van szüksége, s az ember csak miveltség által emelkedhetik a szabadsághoz.”

A szabadságra emelő intézményünk kaszinónk vala.

Ezen intézményünk tehát a brassói magyar lakosság multjának szükség-szerű fejleménye levén, nem tehetjük, hogy mielőtt kaszinónk életfolyamának főbb mozzanatait igen röviden vázolnók, egy futó visszpillantást ne tegyünk elődeink multjára.

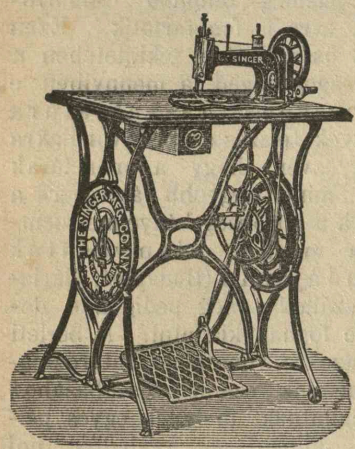
Brassóban a magyarság, az itt lakó testvér-nemzetiségek között, a legrégibb lakosságát képezi e területnek. Innen van, hogy a brassói és barczai ősnemek többnyire vagy magyarok, mint: Barcza, Feketehalom, Földvár, Király- és Salamonkő, Rakodó, Martonfalva stb. vagy pedig az ősz sláv lakosoktól a magyarok által átvett és magyarrá idomítottak, mint: Brassó, Tömös, Törös, Zlánfalva, (Bácsfalva régi neve), Csernátfalva, Türkös, Polyán (Pojana ősi neve), stb.

Brassó és vidéke határszéli fekvésénél fogva végvárakkal birt, melyek között főbb volt a törösvári és tömösi szoros védelmére állott czenki-vár. Ennek várkatonasága lakott Bolgárszeg, Czigonia és Ördög-völgye területén, a Nagypatak mellett, mint azt a czenki-vár lejáró utjai mutatják, s a mely területről a szász hagyomány ma is azt mondja: „Wo Cronen entsprang”; minthogy a később Cronennek nevezett Brassó őshelye ez volt.

Azonban a várból a Rakodó völgyébe is vezetvén le egy ut, sőt Martonfalva felé is, valószínű, hogy a várnép ezen oldalakon is el volt terülve.

A 11-ik század elején Törösvár elesik, s a kunok a Barczát feldulják, minek folytán II. Endre király ezt 1211-ben a német lovagrendnek adományozza, a kik ide szász gyarmatokat telepítenek. De a mint épen ezen betelepülés mutatja, az elnéptelenedés a Barcza síkján történt, s oda lettek a szász gyarmatok telepítve; a széleken ellenben a hegyi várak védelme alatt a várnépség megmaradt. Így történt ez Brassó-

AZ EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK

a világ legmegkísérlettebb s legtökéletesebb varrógépei; főelőnyük: egyszerű szerkezet, könnyű kezelés, sokoldalú tevékenység s használhatóság, kiváló tartósság. — Az eredeti Singer-féle varrógépek nélkülözhetetlenek a háztartásban, megbecsülhetetlenek iparosok számára, s ép ezért

292 1—4

a leghasznosabb karácsonyi ajándékok.

A folyton növekedő fogyasztás, az összes világkiállítások legmagasabb kitételei a legbiztosabb ítéletet mondják ezen varrógépek jósága felett. — A gyár 30 éves fennállása, minden nagyobb városban levő üzleteim alkalmas berendezése a legbiztosabb s legtökéletesebb kezességet nyújtják.

Különös vásárlási előnyök, heti lefizetés és készpénz fizetésnél nagy rabatt engedélyeztetik.

Neidlinger G. Brassó, Nagy-utca 492. sz.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank váltóüzlete BUDAPESTEN

(alapított 1842-ben, részvénytőke 5.000.000 forint)

az 1883-iki XXXI. törvényzikk értelmében

részletveket minden a budapesti hivatalos árfolyam lapban jegyzett sorsjegyekre, tetszés szerinti részletfizetésekre kibocsát.

Képvisele

ORÉNDI FRIGYÉS bank- és váltóüzlete által

(205) 29 --

Brassón, Színház-utca 94. sz.

a Pesti magyar kereskedelmi banktól. Részvénytőke 5 millió forint.

Sorsjegyek 12, 18, 24, 30 s 36 havi részletfizetésre

A nagyérdemű közönség könnyebbitésére a „Pesti magyar kereskedelmi Bank” elhatározta, a budapesti értéktőzsdén jegyzett sorsjegyekre az 1883. évi XXXI. törvényzikk alapján igen kis havi részletfizetésekre törvényesen belyegzett részletveket kiadni, s ezen üzletág toganatosításával **Adler L. Jakab** helybeli váltóüzletét bízta meg.

Adler L. Jakab váltóüzlete Brassóban
ajánl a n. é. közönségnek

SORSJEGY-RÉSZLETÍVEKET

kiadva a PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK által

* a vevő kívánsága szerint 12, 18, 24, 30 s 36 havi részletfizetésre. *

Az első részlet készpénzfizetése után a vevő már törvényes tulajdonosa a részletiv lejártá előtt netalán tett nyereséménynek.

Egyelőre kaphatók a következő részletivek:

	Magyar	10.50	12.41	14.48
25 drb	9.25	3.78	4.47	5.61
9 " Vörös-kereszt-	3.33	2.52	2.98	3.74
6 " sorsjegy	2.22	1.26	1.49	1.87
3 " Osztrák	1.11	9.75	11.55	14.48
15 drb	8.55	3.90	4.62	5.79
6 " Vörös-kereszt-	3.42	2.60	3.08	3.86
4 " sorsjegy	2.28	1.30	1.54	1.93
2 " sorsjegy	1.14	5.66	6.71	8.43
Bécs városi sorsjegy	5.—	1.44	1.70	2.13
Szerb 3% járadék sorsjegy	1.26	5.59	6.61	8.30
Tisza-szabályozási sorsj. 4%	4.91	5.40	6.35	8.03
Magyar járadék egész	4.75	8.06	9.53	11.97
Hitel-sorsjegy	7.08	7.79	9.20	11.56
1864. évi állam-sorsjegy	6.84			

Ugyanitt más sorsjegyekre is kaphatók részletivek.

Különös előnyben részesül a részletivek vásárlója az által, hogy a havi fizetéseket nálam eszközölheti, mi által a fél már portóban is egy részletet megtakarít. Ugyan nálam készpénzzel adtnak szóbeli s írásbeli felvilágosítások.

A budapesti magyar kereskedelmi bank részletiveit újból ajánlom a n. é. közönség b. figyelmébe, annál is inkább, mert érintkezésbe jő a főváros legrealisabb pénzintézetével, mely a törvényes százaléknál többet nem számít.

Kiváló tisztelettel

Adler L. Jakab,
váltóüzlete. Fötér, Virágsor.

(239) 26—30

Brassó, fötér, virágsor.

Alapított 1842. Kapható Adler L. Jakab váltóüzletében.

Sz. 14046—1885.

(287) 3—3

Hirdetmény.

Felsőbb helyen jóváhagyott Brassó megye határrendszabálya értelmében Brassó város határára nézve a közbirtokosság kebeléből egy 9 tagból álló határfelügyelő bizottság szótöbbséggel három évre fog választatni. Választó minden földbirtokos még pedig a következő arányban:

1—5 holdas birtok után 1,	
6—10 " " " 2,	
11—20 " " " 3,	
21—30 " " " 4,	
31—40 " " " 5	

szavazat illeti a birtokost.

A választás fogantatása céljából a birtokosok összegyűlése hétfőn f. évi december 21-re délelőtt 8 órakor a város-házában tüzetik ki.

E gyűlésben, illetve a választásban csak is Brassó város határának földbirtokosai vehetnek részt és mindazok, kik ebben a gyűlésben részesülni óhajtanak, telekkönyvi kivonatokkal, birtokíveivel vagy egyéb okmányok által, u. m. adásvevési szerződés, osztálylevél s a t. ugyanazon a napon 8 — 11 órakor a városházában ülésező bizottság előtt mint földbirtokosok magukat igazolniuk kell. Ezután minden jogosult választónak e bizottság részéről választó igazolvány szavazat kijelölése mellett ki fog szolgáltatni.

Ezen választási igazolvány által minden birtokos a gyűlésben illetőleg a választásban, mely ugyan azon a napon délelőtt 11—12 órakor, esetleg délután is 3 — 6 órákig fog véghez menni, részt venni és szavazni jogosítva lesz.

Testületek és nők meghatalmazottjaik által, kiskorúak és gondnokság alatt lévő személyek pedig gyámjuk és gondnokaik által szavazási jogukat gyakoroltathatják.

Brassó, 1885. december hó 5-én.

A városi tanács.

NAGY VÁLASZTEK NŐI RUHA KELMEKÉBEN. UJDONSÁG. LODEN.

Kovácsnai és Keresztési

BRASSÓ

—női divat- és öltöny-raktára—

Ajánlják dusan ellátott bel- és külföldi divat-fehérmű és rövidáru-raktárakat.

Megrendeléseket elfogadnak menyasszony-, sétaöltönyök (toillet) és felsők készítésére.

Pontos kiszolgálat és jutányos árak mellett.

(245) 8—

LEGUJABB DISZEK CHEN. MARABU, PLÜSCH ÉS TOLLAKBAN

A Resolvirszappan,

feltalálva és sajátkezűleg készítve Pichler Ferencz cs. kir. közös hadseregbeli főállatorvos által, meggyógyít minden bőrhíányt s kiűtést mindennemű háziállatnak, mellőzi a lovak minden használati s szépség-hibáját, gyógyít különösen minden merevséget, akár friss, akár régi, s főleg mirigy s esontbajok, nemkülönben izom-gyulladások, nyereg- és szerszám-feldörzsölések ellen radikális orvosság.

A resolvir-szappan részben különféle alpesi növények s gyanták kivonatából készült s teljesen mentes minden kantharidaktól és más az egészségre ártalmas higanyból készült alkatrészekről.

A resolvir-szappan kiváló tulajdonai s gyors gyógyerejénél fogva több gazdasági egylet, állatorvos s számos földbirtokos által ismételtelen kitüntető bizonyítványok s elismerő köszönő-levelek által lett kitüntette.

1 darab Resolvirszappan 50 gr. nettosúlylyal, 10 beteg ló számára elegendő, 1 frt.
1 " " 120 " " 25 " " " " 2 frt 40 kr

Minden darab szappanhoz mellékeltek egy az illető ország nyelvén irt használati utasítás

Vezérigynökség minden világrész számára: Wasilewski és Pilaski-nál Varsóban.

Főraktár Magyarország számára: Török József gyógytára Budapesten. — Főraktár Brassó és környéke részére: Hornung J. gyógytára; továbbá kapható Magyarország majd minden gyógytárában s vegyi-árak kereskedéseiben.

Minden utánzás megakadályozása céljából minden doboz resolvir-szappan el van látva az itt ábrázolt s törvényesen bejegyzett védjegyünkkel s saját külön jelzésünkkel (facsimil.) **WASILEWSKI ÉS PILASKI,**
(277) 4 10 **Warsó**

Rendelmények

(300) 1 - 1

legjobb, tökéletes száraz, 90—110 centiméter hosszú, széles hasábu

TÜZELŐ BÜKKFARA

méterölenként 8 frt 50 krjával, — valamint

kitűnő, 115—130 centiméter hosszú, félgömbölyű és háromszögletes hasábu fiatal tüzelő bükkfára 10 frt 50 krjával

méterölenként — házhoz szállítva — elfogadtatnak

Werzár Mór ur rőföskereskedésében a virágsoron és a rózsapiaczi 582. sz. a. ház I. emeletén.

== Szállítás azonnal eszközöltetik. ==